

Les llevadores recobren protagonisme al Pirineu

Les comarques del Pirineu comencen a guanyar població. Les dades de naixements en alguns hospitals de la zona i el nombre de matriculats a les escoles permeten ser optimistes als més escèptics i trenquen una inèrcia negativa de més de vint anys de disminució continuada d'habitants a les sis comarques d'alta muntanya de Catalunya: Alt Urgell, Alta Ribagorça, Cerdanya, Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Vall d'Aran.

El problema, però, no sembla resolt del tot. Si bé és cert que al fons de les valls les poblacions mitjanes guanyen veïns, no és menys veritat que la majoria de pobles de mitja i alta muntanya tenen una població molt envellida i els naixements són mínims. L'escriptor i expert en temes pirinencs Joan Obiols, assegura que aquest és un tema preocupant i per tant cal ser "moderadament optimistes, perquè hi ha nombrosos exemples que encara ens recorden que molts pobles poden quedar deserts en pocs anys".

Les dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) són clares. Les sis comarques de muntanya catalanes han guanyat població els darrers cinc anys tret del Pallars Jussà, que va perdre uns 400 habitants. Sumat als naixements, també cal destacar el nombre important de nous empadronaments d'habitants de segona residència, que per eludir impostos o gaudir d'avantatges es domicilien en aquesta zona.

En percentatge, entre les comarques que més augmenta la demografia hi ha la Vall d'Aran, el Pallars Sobirà i la Cerdanya. Aquesta darrera és la que més ha crescut, un 13,7% el darrer lustre. Ha passat dels 12.757 habitants de l'any 1996, als 14.516 del gener del 2001, prop de dues mil persones més.

La segona comarca amb un augment més significatiu de població és la Vall d'Aran, que ha augmentat un 11,3% els darrers cinc anys, i ha guanyat 808 habitants, un total de 7.938 persones censades al gener de 2001. El Pallars Sobirà és també una de les zones afavorides, amb un increment de 5,5%. L'Alt Urgell, que és la comarca més poblada de l'Alt Pirineu amb unes 19.000 persones, es queda amb un petita pujada de només el 2,4% del cens.

D'altra banda, l'Alta Ribagorça va experimentar també un augment de poc més del 2%, mentre que el Pallars Jussà és l'única comarca que va perdre un total de 427 persones. Aquesta xifra suposa un 3,3% menys d'habitants l'I de gener de l'any 2001 respecte a la mateixa data del 1996.

Si es comparen les xifres dels darrers vint anys, totes les comarques de muntanya, excepte el Pallars Jussà, experimenten un augment de població. En aquest cas, és significativa la xifra de la Vall d'Aran, que ha augmentat en un 37% els habitants i ha passat dels 5.808 habitants del 1981 als 7.938 de l'any passat, xifra que representa un augment de població del 36,67%. La Cerdanya també ha experimentat un augment demogràfic del 20%, mentre que més moderat, encara que no menys significatiu, ha estat l'augment del Pallars Sobirà, de prop de 13%, el que suposa un augment de set-centes persones en una comarca que passa per molt poc els sis mil habitants.

Hospitals amb més nadons i escoles que han d'ampliar. Els nens nascuts l'any 2001 a l'hospital de Puigcerdà van ser un total de 123, mentre que l'any 1993 els naixements eren tan sols 82. És qüestió de dir, que en nou anys ha

Més naixements, més llars d'infants i de matrícules en les escoles, més veïns empadronats... Gràcies a les noves activitats de muntanya, al turisme rural i a la construcció, les sis comarques pirinenques de Catalunya comencen a guanyar població i a trencar una tendència abans imparable que les abocava a la despoblació.

augmentat un 50% el nombre de parts al centre hospitalari de la Cerdanya. La direcció de l'hospital preveu que continuï la tendència alcista de nounats dels darrers anys motivada per la població jove; els nens que van protagonitzar el boom de natalitat dels anys seixanta ara són pares.

El director mèdic de l'hospital de Puigcerdà, Manuel Mas, explica que "hi ha molta població jove i fins i tot ara comença a haver-n'hi d'immigrant que ajuda a l'augment de parts". Segons Mas, la població també té més tendència a quedar-se a viure a la Cerdanya, mentre que abans la gent marxava cap a les grans ciutats.

El nombre de parts l'any 1993 va ser un total de 82; de l'any 1994 al 1996 els nadons nascuts van voltar els 70. A partir d'aquest any la xifra no ha parat d'augmentar, el 1997 els nens nascuts a l'hospital de Puigcerdà van ser 99; el 1998, un total de 90, i l'any 1999 la xifra va arribar fins als 117. El 2000 els parts van sumar un total de 109 nens i l'any passat la xifra exacta va ser de 123 nadons. Aquestes dades són molt significatives si tenim en compte que en total a la Cerdanya només hi ha unes 14.000 persones. A més, en el cas de la Cerdanya també ha influït que l'hospital de Puigcerdà s'ha convertit en el centre de referència de tota l'Alta Cerdanya o francesa, amb la qual cosa moltes mares cada vegada tenen més tendència a desplaçar-se a Puigcerdà per parir.

A la comarca del Pallars Sobirà, s'han obert tres noves llars d'infants, a Sort, Esterri i Llavorsí. Només a Sort per aquest curs 2001-2002 hi ha hagut dues aules amb un total de 34 alumnes, mentre que a Esterri s'han matriculat enguany uns 17 nens. El cas més singular és el de Llavorsí, un poble que no passa del centenar de persones a l'hivern, i que té un total de 16 alumnes matriculats a la llar d'infants que enguany ha obert l'Ajuntament.

A l'escola de Llavorsí la matrícula ha anat en augment. Des del curs 94-95 en què els alumnes matriculats eren tan sols 13, i perillava la plaça de la segona mestra del poble, s'ha passat a aquest curs en què els alumnes són 24 i es

CHARLES PONT

“Hi ha molta població jove i fins i tot ara comença a haver-n'hi d'immigrant que ajuda a l'augment dels parts”

planteja la possibilitat que hi hagi una tercera professora al centre.

La directora de l'escola de Llavorsí, Dolors Rossell, explica que l'augment ha estat significatiu sobretot gràcies al turisme i als esports d'aventura: "Hi ha molts joves que s'han quedat al poble i altres que han vingut de fora però han decidit viure aquí i tenen fills..." Segons Rossell, el cas de Llavorsí no és aïllat, ja que altres pobles del Pallars Sobirà com ara Sort, Tírvia o Ribera de Cardós, també han tingut un augment significatiu de nens a les escoles.

Altres pobles de la Cerdanya i l'Alt Urgell, que veien la seva escola ame-

naçada els darrers anys per la manca d'alumnes, ara gràcies al repunt de la natalitat i a la immigració podran conservar els centres educatius. És el cas de Lles de Cerdanya o Prullans, que darrerament havien fet crides a parelles de fora d'aquestes localitats perquè s'hi traslladessin a canvi d'alguns ajuts com ara l'habitatge.

L'amenaça des pobles "fantasma". Tot i que les dades estadístiques permeten pensar en una recuperació esglaonada de la població a les comarques del Pirineu, un dels problemes que més preocupa als experts és el dels ha-

A l'esquerra, habitatges en construcció al poble de Pi, dins el municipi de Bellver de la Cerdanya. Dreta, Bellver, que, amb Puigcerdà és un dels pobles que més creix a la Cerdanya, una de les comarques, al seu torn, més actives del Pirineu. La construcció de segones residències i el turisme ajuden a consolidar la població a les zones de muntanya, especialment a les localitats grans i mitjanes del fons de les valls. Els pobles de l'alta muntanya, però, encara estan en perill imminent de quedar-se sense veïns.

bitants "fantasma". En molts pobles hi ha la tendència a guanyar habitants a base d'empadronaments d'un membre, o més, d'una família que hi tenen una segona residència. La majoria d'aquestes persones busquen pagar menys impostos que a la gran ciutat o gaudir d'alguns beneficis pel fet d'estar empadronats en un poble del Pirineu. El cas de la Cerdanya és molt clar, ja que els empadronats a la comarca reben descomptes a les pistes d'esquí, o bé, tenen una reducció d'un 50% del peatge del Túnel del Cadí.

Un altre escull que pot frenar el progrés de la població al Pirineu és la concentració de gent en punts determinats. L'escriptor, Joan Obiols, explica que "és veritat que s'ha parat la baixada demogràfica però també és cert que hi ha una concentració en pobles grans". Obiols assegura que molts pobles s'estan apagant, i aposta per un model de

consolidació de pobles de mitjàna i alta muntanya amb una combinació de turisme, agricultura o ramaderia i una activitat artesanal.

Aquest expert posa d'exemple pobles com Músser (Cerdanya) o Castellar de Tost (Alt Urgell) on hi ha una activitat que és pal de paller de la sostenibilitat del poble, algunes explotacions agràries i un o dos establiments hotelers rurals.

Entre les poblacions que més creixen cal destacar les capitals comarcals. La Seu d'Urgell, Puigcerdà, Sort i Viella han guanyat un nombre important d'habitants. També les capitals de la Vall d'Aran i la Cerdanya han estat les que més veïns han guanyat el darrer lustre. En el cas de Viella ha passat de les 3.692 persones censades el 1996 a les 4.233 de l'any passat. A Puigcerdà, l'augment encara ha estat més significatiu; ha passat de les 6.356 persones empadronades el 96, a les 7.263 el 2001. Altres muni-

cipis mitjans, com Bellver de Cerdanya, Alp, Naut Aran o Bossot, també han guanyat població en aquestes dues comarques.

En el Pallars Sobirà la tendència de creixement també és generalitzada a les poblacions més importants, encara que, en aquest cas, l'augment no és tan significatiu com en altres zones.

Al Pallars Jussà i en alguns pobles de l'Alta Ribagorça o l'Alt Urgell, com ara Tremp, la Pobla de Segur, el Pont de Suert o Organyà la tendència dels darrers anys és de pèrdua de població.

Amb les dades a la mà tot fa pensar que la majoria de les comarques pirinenques van superant progressivament els anys en què la pèrdua de població era persistent. Ara caldrà veure si la tendència és consolidada o si només és flor d'un estiu.

Carles Pont